

REVISTA ASTEREA

Biblioteca Universității Cluj

25 bani Posta

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTAMĂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

ROTARY INTERNAȚIONAL

Ziarele vestesc că la Cluj s'a inaugurat clubul „Rotary Internațional”, fiind de față „cei mai de frunte intelectuali ai orașului.” Și de fapt, în lista celor indicați de ziare, citim numele multor români, fruntași intelectuali al Clujului, dar și nume, ai căror purtători, ar putea cineva spune, că sunt ceva mai departe de tot ceea ce zvâcnește în sufletul neamului nostru.

Și încă un lucru: toți intelectualii români au participat la inaugurare în calitate de membri ai rotaryismului, sau majoritatea numai ca simpli privitori?

Faptul are importanță, fiindcă înregistrarea în cluburi de acestea, exotice și internaționale, de un timp încoace, cam dă de bănuț. Căci, orice s'ar spune, dar îndărătul lui „inter” acesta, nu totdeauna stă și ceva acceptabil. Uneori devine chiar primejdios, când e așezat înaintea cuvintelor „național și confesional.” Or, și Rotaryismul, spun unii, s'ar situa cam tocmai pe aci.

Adevărat, în cuvântările dela Cluj — după relatările ziarelor — s'a contestat faptul acesta, susținându-se că rotaryismul caută să recâștige pe om pentru idealism prin formula: „cine servește mai bine, acela câștigă mai mult”. — Minunată formulă... când are la bază principiile moralei creștine. Dar din rotaryism fac parte și necreștini și atunci îndărătul formulei poate sta și altceva, ce nu duce la idealism și nici nu „servește exclusiv interesele obștești”.

S'a mai spus — tot după ziare — că rotaryismul nu-i internațional în sens masonic — a fost nevoie să se sublinieze faptul acesta?! —, ci așa cum este d. p. internațională biserica papală. Însă comparația, mi se pare, cuprinde ceva mai mult decât o confuzie simplă, așa că nu-i nevoie să mai fie analizată.

„Cu cât mai bun creștin este cineva, cu atât va putea

să fie și mai bun rotarya.” Dar inversând propoziția, superlativul se menține și pentru creștini?!

Peste tot din relatările ziarelor — poate nu sunt destul de fidele, poate prea sumare — nu se prea poate înțelege, ce fel de necesitate stringentă impune răspândirea rotaryismului în țara noastră. Și ce-i face pe fruntașii noștri intelectuali, să dea năvală cu atâta zel pentru a deveni membrii lui, mai ales când rotaryismul — tot după ziare — nu-și ia asupra sa nici chiar activitatea societăților de binefacere, sau de orice alt *interes celățenesc*. Să dăm crezare gurilor rele, care spun că mulți se înscriu numai din orgoliul nesăbuit, de a-și vedea numele figurând în „registre internaționale?!”

Și nedumerirea stăruie, fiindcă o revistă bucureșteană (Sfarmă-Peatră, Nr. 21/1936) schițând istoricul rotaryismului, îl prezintă ca fiind întemeiat de francmasoni și urmărind scopurile francmasoneriei. Nu știu în ce măsură afirmația corespunde adevărului. Dar revista citează spusele unor fruntași rotaryani, și ele sunt foarte distanțate de cele relatate de ziare din cuvântările dela Cluj. D. p. fruntașul rotaryan H. Dons scrie: „Morala rotaryană nu are nici naționalitate, nici religie și nu aparține nici unei grupări; ea este stoică și neutră în sensul cel mai larg și mai binefăcător al cuvântului.” Și dacă n'are nici religie, atunci cum poate creștinul să fie rotaryan?!

Alt rotaryan, A. Wiligues cerea în congresul din Ostanda (1927) ca activitatea Rotary-Clubului să fie dirijată în sensul de a obține „desființarea frontierelor religioase, economice și politice.” Ce zic oratorii dela Cluj? E adevărat?

Revista bucureșteană mai amintește că la 12 Noembrie 1934, Mareșalul Petain, pe atunci ministru de război în Franța, a dat o circulară, ce-

rând să se ia măsuri „împotriva activității desfășurate de membrii Rotary-Clubului, cari caută a intra în relații strânse cu ofițerii.” Dacă revista bucureșteană e bine informată, nu-i firesc să ne întrebăm după motivul circulației?!

De sigur oratorii dela Cluj ni-l pot lămuri.

Iar „înțelegerea între popoare”, cea cu adevărat adevărată, nu prea cred că se poate înfăptui prin astfel de cluburi. Drumul l-a arătat *Hristos: iubirea creștină*, propovăduită de Biserica noastră, care nu cere „desființare de frontiere”, supărătoare probabil pentru cine n'are nimic de pierdut, ci totul de câștigat.

Deci încă odată: care-i necesitatea rotaryismului în țara noastră și de ce fruntașii noștri dau năvală în cluburile sale?

„Domnul nu întârzie a împlini făgăduințele, cum socot unii că e în întârziere; dar ne rabdă îndelung, nedorind să piară cineva, ci să vină toți la pocăință.”

2, Petru, 3, 9.

Nu sunt destule societăți naționale și religioase, în care se poate lucra perfect pentru binele obștesc?

Iată o nedumerire, pe care foarte mulți nu știm cum s'o risipim, și am fi foarte mulțumitori dacă am primi lămuriri *complet convingătoare*, mai ales în raport cu cele scrise de revista bucureșteană.

Și mai este ceva.

Tot ziarele vesteau că la Cluj „s'a prezentat și steagul asociației, care pe o față are culorile tricolorului național român, iar pe cealaltă culoarea albă, simbolul păcii universale.” Și un român, fruntaș intelectual din Cluj — care n'a participat însă la inaugurarea clubului Rotary — citind aceasta spunea, că oriunde în țara noastră fâlfaie în mâni românești steagul național, ar trebui totdeauna să aibă pe *ambele fețe* tricolorul național, totdeauna iubitor de pace. O. BUCEVȘCHI

Hirotonirea Episcopului nostru.

I. P. S. Mitropolitul Nilolae ne înștiințează că hirotonirea întru episcop a P. C. Păr. Nicolae Colan s'a fixat pe ziua de 31 Mai (ziua întâia de Rusalii) în catedrala din Sibiu. Eparhia noastră va fi reprezentată la acest act solemn de o delegație specială. Afară de aceasta vor fi bineveniți și alți fii ai eparhiei noastre, clerici și mireni, cari doresc și au putința

să se deplaseze la Sibiu în ziua de mai sus.

Preoții eparhiei noastre sunt îndatorați ca în ziua aceasta, după Sf. Liturghie, să săvârșească slujba doxologiei pentru arhieriei, cetind la urmă rugăciunea pentru sănătatea, zile îndelungate și pentru o fericită și lungă păstorire a noului episcop Nicolae al doilea.

Consiliul eparhial.

EVOCAREA EROILOR NOSTRI*)

de Prof. A. Buzdug.

Azi — odată cu prăznuirea Înălțării Domnului Iisus Hristos, — Biserica și neamul își sărbătorește eroii.

Înălțarea Domnului Iisus Hristos, prăznuită de veacuri, eternizează mântuirea și izbăvirea lumii.

Pomenirea și sărbătorirea eroilor noștri, eternizează Unirea tuturor Românilor.

Precum la temelie Înălțării Domnului stă suferința crucii și a morții Mântuitorului, întocmai așa la teme-

*) Rostită la 21 Mai 1936, în cimitirul Eroilor din Cluj.

lia țării noastre stă jertfa miilor de eroi, cari au înscris în cartea sfântă a neamului nostru cu litere de aur pagini nemuritoare — de suprem eroism.

Această zi sfântă ne cheamă pe toți la împlinirea celei mai mari datorii.

Datoria de adâncă recunoștință și preamărire, ce se cuvine eroilor neamului nostru.

Tradiția cinstirii morților există din vechime, căci așezările omenești s'au făcut în jurul cimitirelor, iar cultul morților pentru patrie a fost școala

vie a existenței viitoare. Monumentele frumoase au vorbit urmașilor și au însemnat hotarele.

Cinstind pe eroi, cinstim pământul sfânt al țării noastre, căci dealungul Carpaților și până la Dunăre și mare, fiecare multe, fiecare vale e plină de morminte; în fiecare fărâmbă din pământul României avem îngropat sânge și os de Român. Fiecare piatră e o cruce de mormânt, fiecare copac un stâlp. În brazda udată cu sudorile noastre ca și sub piatra mută trăiește sufletul părinților și moșilor noștri, cari s'au jertfit pentru patrie.

Astăzi noi, cinstim pe eroi. Astăzi gândurile noastre se îndreaptă către sufletele acelor cari s'au jertfit pentru noi, către sufletele acelor cărturari și preoți, artiști și bărbați de stat — luminați, — mulți prea mulți, cunoscuți și necunoscuți, uitați și risipiți, către soldați, caporali, subofițeri, ofițeri și generali, cei mai buni fii ai Neamului, Voevozi și Regi, cari au fost mândria țării, cari cu trupurile lor sfântificate au presărat și cu sângele vitejesc au stropit scumpa glie strămoșească în valea Oltului cel răsbunător; în valea Jiului cel neînfricat; în valea Siretului cel tulburat și 'n largă vale a vechiului Danubiu, martor secular al eroismului lui Mircea cel Mare alui Mihai Bravul, alui Ștefan cel Sfânt, spaima semilunei.

Astăzi ne îndreptăm gândurile noastre spre sufletele mucenicilor ridicate la cer, după ce trupurile lor au fost sfărâmate pe roate; către sufletul lui Avram Iancu, regele munților, inebunit de chinurile și suferințele neamului său; către jertfele Dorobanților, Vânătorilor, Tunarilor și Călărașilor lui Vodă Carol, viteazul căpitan dela Plevna cea bătrână, care scuturând jugul robiei turcești, a cucerit independența națională. În fine către sufletele curate și neprihă-

nite ale vitejilor între viteji, ai Regelui Ferdinand I, cel loial, cel mai credincios ostaș al jurământului dat neamului românesc.

Dar — par'că aud...! freamătă codrul... vuisse valea... aud bubuituri de tunuri și sunete de fanfare și strigăte și țipete și mugete.

Să sune goarna deșteptarea.

Se mișcă morții în morminte. Aud! Îi văd că vin... în șiruri nesfârșite pe culmi și văi... plutesc pe vânt și ape... vin în grupe, companii, regimente. Îi văd pe cei din Doaga, din Strejescu, din Pădurea Neagră și din Răzoare. Vin la praznic.

Să sune goarna adunarea.

Iată-i pe cei dela Oituz, Mărăști și pe toți cei dela Mărășești. Bine ați venit și voi cei dela Tisa; iată-i pe toți de pe întregul cuprins al țării noastre. Ridicați-vă acum și voi iubitorilor noștri, cari dormiți în această veșnică grădină.

Sunteți cu toții aici? Da?

În această zi mare, cei morți și cei vii ai neamului, Prea Mărite Doamne, către Tine își îndreaptă ruga lor fierbinte cu smerenie. Ai grijă Doamne de opera înfăptuită de dreapta Ta, prin jertfa eroilor neamului. De înfăptuirea Unirei tuturor Românilor. De România Mare.

Iar vouă eroilor, vă zicem cu poetul:

„Ați murit cu toții opt sute de mii
Apărând altarul sfinte noastre glii,
Colo, sus în pace, odihniți-acuma,
Pentru voi, cu toții, ne rugăm într'una.
Aveți și 'n an, o zi, o... sârbătoare,
Patria vouă recunoscătoare!
O! Dumnezeu, Cel Bun și Protector
Pe voi să v'aseze în ceata dreptilor,
Neuitați în veci... lutul, peste voi,
Ușor pe trupuri — de... martiri și eroi!“

(Pr. Gh. Stănescu)

„Căci și Hristos n'a căutat a sa
plăcere, ci precum este scris: ocările
celor ce te ocărăsc pre tine au căzut
asupra mea.“
Romani, 15, 3.

Pomenirea Generalului Baba Novac.

Praznicul Înălțării Domnului a fost anul acesta un prilej de manifestări deosebite în capitala Ardealului. Anume, s'a inaugurat cu fast mare o troiță-monument întru pomenirea eroului Baba Novac, unul din cei mai mari generali ai lui Mihai Viteazul, tras în țepă și ars pe rug, în anul 1601. Ideea ridicării acestui monument aparține tot neuitatului nostru Episcop Nicolae Ivan, care împreună cu dl Gheorghe Sion, ctitorul eparhiei Clujului și dl Ioachim Crăciun conferențiar universitar s'au ocupat stăruitor de înfăptuirea ei. Troița executată artistic, după un model vechiu din Moldova, adus tot de dl Sion, a fost fixată într'un soclu de beton lângă bastionul de pe Calea Feleacului, tocmai în locul unde fusese tras în țepă Baba Novac.

Slujba sfințirii s'a săvârșit la ora 9 dimineața de către un sobor de preoți în frunte cu P. C. consilier Dr. Seb. Stanca, președintele Consiliului eparhial, P. C. consilieri Dr. V. Sava, Laur. Curea, pâr. prof. A. Buzdug prot. A. Coșeriu preot militar și arhidiacon Dr. I. Vască și diacon V. Bogdan. Răspunsurile le-a dat corul Academiei teologice, dirijat de dl Dr. V. Petrașcu.

De față erau toate autoritățile civile și militare, reprezentanții tuturor instituțiilor științifice, culturale și de binefacere, toți străjerii, cercetașii, premilitarii, studențimea universitară companii militare cu drapele din toate armeele în cap cu ofițerimea, în tinută de paradă, muzicile militare și mii de cetățeni ai Clujului.

După sfințirea troiței a ținut o admirabilă cuvântare dl Ioachim Crăciun, zugerând cu competență viața, vitejiile și sfârșitul tragic al generalului Baba Novac. Pentru cea mai mare parte din public, acest panegiric a fost o noutate, fiindcă vestitul erou li era cunoscut doar din numele străzii învecinate. A urmat apoi o clipă de emoție, când dl general G. Florescu, comandantul corpului de armată, a procedat la înălțarea steagului, în preajma troiței. El simboliză gestul lui Mihai Viteazul, care

după biruința dela Guruslău trecând prin Cluj, a împlântat cu mâna sa un steag pe locul unde s'a săvârșit crima unguitor contra lui Baba Novac. Dl I. Crăciun descoperind nu de mult într'un izvor italian descrierea steagului, l-a reconstituit întocmai din mătasă scumpă de damasc. Publicul auzind acest amănunt prețios, a avut motive să fie emoționat în momentul înălțării steagului. Dl N. Drăgan, primarul orașului răspunde, că ia monumentul și steagul în primire, făgăduind să le păstreze cu sfințenie.

Serbarea a fost un prilej unic de reculegere, dar și de afirmare a mândriei noastre naționale pentru figura nemuritorului Mihai Viteazul, micșorat tocmai acum în gloria lui de către un tânăr profesor din București.

Ardealul — organizând această pioasă pomenire — a răspuns cu demnitate pornirilor atât de condamnable, de a întuneca gloria celui mai mare Domn din neamul Basarabilor.

Incheindu-se festivitatea toți cei prezenți au pornit în procesiune spre cimitirul Eroilor, traversând strada Avram Iancu în cântecul funebre ale corului teologic. Toți elevii școlilor, dela grădiniță și până la Universitate duceau în mâini numeroase cununii și buchete de flori naturale, pe cari le-au depus cu lacrimi în ochi pe mormintele vitejilor. Miile de cruci albe din vastul cimitir erau împodobite fiecare cu câte-o cunună mare din frunze de stejar, ofrandă dăruoasă a soldaților noștri din garnizoana Cluj. Incepe slujba parastasului cu același sobor de preoți condus de P. C. consilier Dr. Seb. Stanca, ascultată cu adâncă evlavie de asistență, în ciuda ploaiei ce-a curs tot timpul. Au rostit cuvântări calde dl general Ivașcu, în numele Armatei, dl Goga dela Școala Normală în numele școlilor românești, preotul catolic Denderle din partea școlilor minoritare, dl avocat I. Cl. Iuga în numele I. O. V. iar de încheiere a predicat înălțător pâr. prof. A. Buzdug.

M.

FOILETON

Baba Novac

Generalul lui Mihai Viteazul.

— Comunicare ținută la Secțiunea Istorică a „Astrei“ din Cluj în ședința din 29 Ianuarie 1936. ¹⁾ —

de Ioachim Crăciun,
conferențiar universitar.

În primăvara anului trecut, 1935, P. S. Episcop Nicolae Ivan, împreună cu dl Gh. Sion și cu subsemnatul — formând un comitet — au luat inițiativa ridicării unei troițe pe locul unde a fost tras în țepă Baba Novac, vestitul general al lui Mihai Viteazul, și Duhovnicul său „român“, al cărui nume nu-l cunoaștem precis. Această inițiativă e ecoul unei conferințe ce am ținut mai demult la Universitate sub titlul „Mihai Viteazul și Ardealul“, conferință care a avut ca urmări pozitive — prin străduința dlui Gh. Sion — numirea unei străzi, aci în Cluj, cu numele Marelui Logofăt Theodosie Rudeanu, cancelarul Voevodului Mihai — și, acum, ridicarea unei troițe. Pentru alegerea locului, unde să fie așezată crucea și mai ales pentru a fi documentați asupra împrejurărilor, cari au dus lauciderea lui Baba Novac, P. Sf. Episcop Nicolae al Clujului și dl Gh. Sion mi-au

¹⁾ Comunicarea a fost însă pusă la punct și cu lucrările apărute până în momentul punerii sub tipar: Sfințirea troiței lui Baba Novac la Cluj, Ziua Eroilor, 21 Mai 1936.

cerut amănunte asupra vieții și carierei militare a lui Baba Novac, pentru că pe baza acestor informații să se avizeze, dacă merită să fie cinstită amintirea lui Baba Novac și a Preotului său aci la Cluj, sau nu.

Însuflețit de aceste gânduri mari și creștinești, am adunat tot ce puteam aduna în legătură cu viața și cariera militară a generalului Baba Novac, din timpul când a intrat în slujba marelui Voevod român și până în clipa când a fost ucis pentru acelaș Voevod, Mihai Viteazul. Cele ce urmează sunt rezultatul adunării materialului ce mi s'a cerut, în mare parte cunoscut de specialiști. Dacă-l prezint azi în fața D.-Voastră este pentru ca să se judece și aci, dacă Baba Novac și Duhovnicul său, uciși în Cluj ca o răzbunare împotriva lui Mihai Viteazul, merită să aibă măcar o cruce așezată pe locul unde au murit, fiindcă morminte, ca ori ce om muritor, nu au.

Asupra vieții lui Baba Novac, înainte de a veni în slujba lui Mihai, avem știri foarte puține. I se cunoaște, totuși, locul nașterii dintr'o notiță a cronicarului ardelean Ștefan Szamosközy, care ne spune că „Baba Novac era din satul Poreci, de lângă Dunăre, aproape de Semendria...“ ¹⁾, Smederevo de azi, nu departe de Belgrad, în Sârbia.

¹⁾ Vezi I. Crăciun, *Cronicarul Szamosközy și însemnările lui privitoare la Români*, Cluj, Tip. Ardealul, 1928, în — 8, p. 53.

Despre începuturile lui acelaș Szamosközy ne spune, în alt loc, că „Baba Novac a fost la început ostaș de rând; venit-a apoi la Mihai Vodă în Țara-Românească, unde fu pus de Mihai căpitan peste haiduci. Era de neam Sârb; când a fost în prisoare turcească scosu-i-au Turcii toți dinții, încât nu mai avea nici un dinte în gură.“ ²⁾

Se pare că Baba Novac a intrat în slujba lui Mihai Viteazul de pe la începutul domniei acestuia, mai probabil după lupta dela Călugăreni, 1595. ³⁾ În primăvara anului 1596 îl găsim, în orice caz, în fruntea haiducilor săi trecând Dunărea și înaintând până la munții Balcani, unde a pus pe fugă pe Hassan Pașa și i-a nimicit oastea. ³⁾ Cronicarul ardelean are știri cât se poate de amănunțite și asupra acestei campanii, care l-a ridicat pe Baba Novac definitiv în rândul celor mai apreciați oameni ai Voevodului român. „Trimisu-l-a odată Mihai Vodă — spune cronicarul — cu războiu dincolo de Dunăre. Purces-a Baba Novac cu încă șapte sute lângă sine și a ars castelul Vrața, la o depărtare de două zile de drum dela Dunăre. În această vreme Turcii s'au strâns dincoaci de Dunăre, ca să-i închidă calea. Baba Novac, neîndrăsnind să se întoarcă pe același drum pe care a purces, (și fiind și bun călăuz), și-a dus toată

¹⁾ Ibidem, p. 144.

²⁾ Cf. N. Iorga, *Istoria lui Mihai Viteazul*, Vol. I. București, 1935, p. 234, P. P. Panaitescu, *Mihai Viteazul*, București, 1936, p. 47.

³⁾ N. Iorga, o. c. Vol. I. p. 229.

Pogorârea Duhului Sfânt.

— Faptele Apostolilor 2, 1—13. —

Fiind sărbătoarea iudaică „Cincizecimea“, la zece zile după „Înălțare“, apostolii erau întruniți în același loc, unde conveniră pentru ultima oară cu Mântuitorul.

Deodată din ceriu se porni o suflare, asemenea unei puternice furtuni și umplu întreaga casă unde se aflau. Deasupra capului fiecăruia apărură limbi de foc. Toți s'au umplut de duh sfânt și începură a vorbi în diferite limbi.

Și erau veniți în Ierusalim evlavioși iudei din toate părțile Pământului. Semnul ceresc i-a atras spre casa unde erau apostolii. Și nu se mai puteau mira de ajuns auzindu-i vorbind în atâtea limbi. Distingându-i după port își ziceau: au nu sunt aceștia Galileeni? Cum se explică faptul că vorbesc în limbile noastre materne? Și erau acolo, parți, persi, mezi, elamiți, iudei, frigieni, egipteni, cretani, arabi, greci, romani, reprezentanți ai tuturor limbilor vorbite în vastul imperiu roman.

Toți auzeau propovăduindu-li-se împărăția mântuirii în limba țării lor. Răspund unii: „vinul vorbește.“ Vai câtă răutate. Văd semnul ceresc și-l disprețuesc. Prin gura apostolilor vorbește Duhul Sfânt, mângăitorul promis de Dumnezeu Fiul. El se coboară într-o formă vizibilă umplându-le sufletele, pentru ca într-o clipă să cunoască cu adevărat pe Dumnezeu și pe unul născut fiul său Iisus Hristos, să înțeleagă rostul adânc al sfintelor Scripturi, să aibă curajul neînfricat de a propovădui, ceea ce li s'a poruncit, în fața tuturor.

El este puterea invincibilă care le ține aprinsă flacăra credinței, care le luminează drumul adevărului etern, care îi întărește și-i mângăie la grele încercări, care-i călăuzește pe drumul biruinței.

Ce-ar fi fost apostolii fără El? Niște bieți ucenici, credincioși divinului învățător, și doctrinei Lui, lipsiți însă de energia acțiunii cuceritoare de suflete, lipsiți de tăria rezistenței pentru un ideal.

Nu ei revoluționează lumea, nu ei fac să se clătine și prăbușească imperiile păgâne, ci El, Duhul sfânt, intrat în lupta de regenerare a vieții pământești, de nimicire a răului. Un Ioan, un Petru, un Iacob, sau oricare altul, oricât de mult l-ar fi iubit pe Domnul, n'ar fi riscat să-și pună în pericol viața ținând piept unei lumi întregi. Ar fi sfârșit ca niște cuceritori credincioși în liniștea căminelor familiare din pitoreasca Galilee. Un Pavel chiar, cu toată firea lui aprinsă și foamea după cuceriri spirituale, ar fi rămas un rabin înconjurat de un număr oarecare de admiratori.

Când însă prin ei vorbește ceriul, sunt ruși din trunchiul în care s'au zămislit, sunt purtați pe aripele nevăzute ale Duhului, ca tot atâtea vestitori ai mântuirii. Sunt uneltele raționale ale providenței.

Nu ei sunt cei ce înfruntă lipsurile, neajunsurile și greutățile de tot felul ale uriașei misiuni reformatoare în lume. Nu ei rabdă foamea, setea, oboseala, batjocurile — nu ei înfruntă ura satanei care-i întâmpină pretutindeni, ci Duhul sfânt.

„Nu vă gândiți ce veți vorbi în lume, vi se va da vouă în acel ceas“ — le spune Mântuitorul având în vedere ajutorul ce-l va trimite.

Opera apostolilor deci, în ultima analiză este opera Duhului. Ea se continuă în biserică și va dura până la sfârșitul veacurilor, până la revenirea Domnului.

Este operă de purificare sufletească, de desrobire din păcat, de înălțare spre Dumnezeu.

Puterea lui e pretutindeni prezentă, luminând și încălzind sufletele la căldura adevărilor evanghelice, întărindu-le în fața ispitelor, mângându-le în suferințe și îndoeli.

Ea sfințește sufletele, întărind credința în Iisus Hristos, care pentru noi s'a jertfit împacându-ne cu Dumnezeu, și iertându-ne păcatele.

Sfințește și trupurile, împrumutându-le rezistență în fața ispitelor păcătoase.

Duhul sfânt este un duh al harului și rugăciunii, îndrumând inimile să cunoască originea a tot binele, iar în nevoi să ceară ajutorul lui Dumnezeu.

Hristos îl numește „mângăetorul“, pe care-l promite sufletelor omenesti, pentru ca ele să rabde ușor și de bunăvoie orice suferințe — un duh al adevărului, care ne păzește de minciună și rătăcire, păstrător al credinței drepte.

El ne încarcă de toate darurile cerești, ne împodobește cu toate virtuțile creștine.

Problema principală este cum ne vom face vrednici de revărsarea acestei puteri divine asupra noastră?

Ne binecuvântă ceriul trimițându-ne-o îndiferent de voința noastră? Nu. Trebuie s'o dorim, să suspinăm după ea, s'o voim din tot sufletul.

Rugăciunea plină de evlărie, mai cu seamă împărțirea cu sfintele taine sunt mijlocul eficace prin care Duhul Sfânt activează cu putere în noi.

Tu creștine, după ce cunoști câte minuni a făcut Duhul sfânt în lume, voină a te bucura și tu de darurile Lui, în numele lui Hristos, cere acest lucru perzistent dela Tatăl. Nu uita nici o clipă poruncile și sfaturile încredințate ție ca un testament, și vino cât mai des înaintea scaunului mărturisirii, căindu-te de păcate și împreunându-te cu Hristos în sf. taină a împărțășaniei.

Duhul sfânt nu activează în sufletul stăpânit de diavolul. Viața trăită în inconștiință și păcat, este un obstacol pentru opera sa.

E drept, păcatul vânează pe om, și nu este suflet immaculat, dar omul să nu se complacă în această stare, să fie permanent conștiu de răul care-l biciuește, să voiască ieșirea la lumină, să lupte cu dărzenie, să învingă, atunci nici o clipă nu va fi lipsit de ajutorul Duhului, atunci va simți trăind în el ceriul și nici o faptă pentru Hristos nu-i va părea imposibilă, atunci va înțelege pe apostoli, va înțelege tăria invincibilă a bisericii creștine.

Prof. Dr. L. G. MUNTEANU

INFORMAȚIUNI

Festivitățile bisericesti dela Sibiu. Ceremonia sfințirii de Episcop a P. C. prot. Nicolae Colan se va desfășura în cadre impresionante, prin faptul că actul hirotonirii va fi săvârșit de către însuși Preafericitul Patriarh Miron ajutat de către I. P. S. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, Nicodim al Moldovei, P. S. S. Episcopi Andrei al Aradului, Vasile al Caransebe-

șului, Bartolomeu al Râmnicului și Ghenadie al Buzăului. Tot atunci va fi hirotonit P. C. Nicolae Popovici alesul Episcop dela Oradea.

O să fie una din cele mai frumoase manifestări religioase, cum demult nu s'au văzut în cetatea lui Șaguna. Căci în aceeași zi se ține și congresul Oastei Domnului, cu mii de credincioși din toate părțile Mitro-

oastea pe muntele Barkonca, care era dincolo de Vrața, aproape de muntele Novac (Balcani); umblat-a pe aci cu oastea până ce a ajuns aproape de Sofia. În cele din urmă s'a întors, după mari ocoliri, și ajungând lângă Dunăre la vechiul castel florentin, din jos de Orșova, nu departe de Vidin, și aci, luptându-se cu Turcii florentini, dobândit-a multe corăbii, cari erau ale castelului, și trecându-și cu ele pe cei șapte sute de ostași, s'a întors cu mici pierderi — după atâtea rătăciri — în Țara-Românească. Dintre toți ostașii lui numai opt au pierit. Adus-a mulți robi și vite. De atunci a fost în mare cinste la Mihaiu Vodă.¹⁾

Oastea de sub conducerea lui Baba Novac consta în mare parte din haiduci — înarmați cu sulije sau cu alte arme, — cei mai mulți de origine Sârbi.²⁾ Haiducii reprezentau în oastea lui Mihaiu Viteazul o unitate militară distinctă, alături de dorobanți și de cătane, cari, împreună, formau armata de mercenari, pe lângă puțina oaste de țară.³⁾ Faptul că Baba Novac a stat în fruntea acestor haiduci a putut induce în eroare pe unii, cari au văzut în Baba Novac un haiduc după chipul și asemănarea lui Iancu Jianu, Grozea, etc., iar nu un general iscusit, care comanda o armată

specială, numită „Haiduci“.⁴⁾ Este o greșală să se vadă în comandantul „haiducilor“ dela sfârșitul veacului al XVI-lea — când a trăit Baba Novac — un haiduc de pe la începutul veacului al XIX-lea, când a trăit, de pildă, Iancu Jianu. La această greșală a contribuit, de altfel, și Vasile Alexandri, care, în cunoscuta sa baladă, îl identifică pe Baba Novac, generalul sârb al lui Mihaiu Viteazul, cu un erou din vechea legendă poetică a Sârbilor.⁵⁾

Baba Novac a fost, prin urmare, comandantul haiducilor în sensul de unitate militară de atunci, iar nu în sensul peiorativ de azi.

După cum am spus mai sus Baba Novac și haiducii săi au câștigat frumoasa victorie din Balcani, în primăvara anului 1596, probabil în Mai.⁶⁾ De aci înainte va fi mereu lângă marele său Domn, în toate bătăliile lui victorioase și, apoi, acoperindu-i retragerea în acelea cari i-au adus căderea.

¹⁾ Vezi în privința aceasta articolul *Arderea pe rug a lui Baba Novac*, semnat L. Filimon, din „Patria“, Cluj, 1933 (număr de Crăciun), p. 9, unde generalul lui Mihaiu Viteazul este prezentat ca un haiduc vestit, mai vestit decât Iancu Jianu, dar „...un Iancu Jianu“.

²⁾ N. Iorga, *Istoria literaturii române*, Ed. II, Vol. I, București, 1925, p. 45. Alexandri a introdus și alte nume istorice în baladele sale, ca numele lui Traian, etc., numai ca să aibă nume istorice, fără să țină seama de adevărul istoric. Cf. pentru acestea D. Marmeliuc, *Figuri istorice românești în cântecul popular al Românilor*, „Analele Academiei Române, Sect. Lit.“ București, 1914—1915, Tom. XXXVII, p. 73—124.

³⁾ Iorga, o. c. vol. I, p. 229.

În strălucita biruință dela Șelimbăr (28 Octomvrie 1599), care a adus sub stăpânirea lui Mihaiu întreg Ardealul, Baba Novac a avut partea leului. Venit prin pasul Turnu-Roșu, pe când Voevodul trecuse în Ardeal prin pasul Buzăului și se îndrepta spre Sibiu prin Brașov și Făgăraș,¹⁾ s'a unit cu Domnul său în fața satului Șelimbăr, formând aripa stângă a oastei românești.²⁾ Impetuos, cum se pare că era, n'a voit să mai aștepte rezultatul tratativelor diplomatice — începute între solul Cardinalului Andrei Báthory, Episcopul Malaspina, și între Mihaiu Vodă, tratative cari urmăreau o temporizare voită, ca să se câștige timp pentru adunarea oastei Principelui Transilvaniei³⁾ — atacă pe Ardeleni fără învoirea Voevodului și, astfel, angajându-se pe neașteptate luptă⁴⁾, ea s'a transformat într-o victorie deplină a lui Mihaiu, deschizându-i drumul spre Alba-Iulia, unde își va face intrarea la 1 Noemvrie ca Domn al Transilvaniei.⁵⁾ În această luptă victorioasă lui Baba Novac îi revine, astfel, meritul inițiativei și al pri-

¹⁾ Szamosközy-Crăciun, p. 115—116.

²⁾ General R. Rosetti, *Evoluția tacticii la Români*, Academia Română, Mem. Sect. Ist. București, 1932, Ser. III, Tom. XII, p. 130.

³⁾ *Ibidem*, p. 129.

⁴⁾ Szamosközy-Crăciun, p. 117; Iorga, o. c., vol. II, p. 6; Panaitescu, o. c., p. 158.

⁵⁾ Atât de frumos descrisă de N. Bălcescu în *Românii sub Mihai-Vodă-Viteazul*. Ed. Al. Lapedatu, București, 1908, p. 274—276.

¹⁾ Szamosközy-Crăciun, p. 144.

²⁾ *Ibidem*, p. 113, N. Iorga, o. c. vol. I, p. 234, Panaitescu, o. c. p. 47.

³⁾ Cf. General R. Rosetti, *Evoluția strategiei la Români*, „Academia Română, Mem. Sect. Ist.“ București, 1933, Ser. III, Tom. XIV, p. 82, Panaitescu, o. c. p. 62.

poliei precum și serbările „Astrei.”

Investitura va urmă, după cât știm în ziua de 3 Iunie, iar instalarea în Cluj la praznicul sf. Apostoli Petru și Pavel.

În amintirea lui Baba Novac. Pe troița sfințită Joia trecută, s'a pus o tablă de aramă cu inscripția următoare:

„În acest loc a fost tras în țeapă Baba Novac, generalul lui Mihai Viteazul, după ce a fost ars pe rug împreună cu Duhovnicul său în ziua de 5 Februarie 1601. Recucerind Ardealul Voevodul Mihai a așezat aci între 11—16 August un steag în cinstea marelui și viteazului său slujitor. Ridicatu-s'a această troiță în ziua Eroilor 21 Mai 1936.”

Confirmarea alegerii de Episcop dela Cluj. Ni se anunță, că M. S. Regele Carol II-lea, în urma raportului prezentat de d. Ministru al Cultelor a binevoit a confirma alegerea P. C. Rector prot. Nicolae Colan în scaunul de Episcop al eparhiei noastre. Tot atunci Suveranul a întărit și cele două alegeri de Episcopi dela Argeș și Oradea în persoanele P. S. Arhieru Grigorie Leu și păr. prof. Nicolae Popovici.

Se mută Episcopia dela Caransebeș. Adunarea eparhială a Caransebeșului debătând problema ce se agită de mult, a mutării sediului Episcopiei la Timișoara, s'a pronunțat favorabil într'o ședință secretă, cu 26 voturi contra 17 și 5 abțineri. Să nădăjduim, că acest act de mare însemnătate, ratificat fiind și de către Stat, va însemna un isvor de pro-

gres accentuat al ortodoxiei bănățene, și prin aceasta de înflorire a românismului din acel mândru colț de țară.

Lucrările adunărilor eparhiale. Din cauza zilei de 10 Mai, câteva din eparhiile noastre și-au amânat sesiunea ordinară a adunărilor pe Duminica din 17 c. când lucrările lor s'au desfășurat în ordine și cu rezultate multumitoare. Toate au ținut să rostească frumoase cuvinte de poimenire despre marele nostru defunct Episcop Nicolae.

Dintre chestiunile importante ce s'au debătut remarcăm: stilismul din Basarabia, arătându-se în adunarea din București, că organele Statului nu dau nici un concurs, deși la mijloc este mâna comunismului sovietic prin agenții săi numeroși. La Sibiu s'a cerut cu hotărâre respectarea organizației bisericești actuale, salarizarea cântăreților din Ardeal, abia 80 la număr, repatrierea fundației Gojdu și anularea Concordatului.

Consiliul Eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 2932—1936. (11) 3—3

CONCURS

În baza rezoluției Ministerului de Justiție Nr. 9186 din 30 Apr. 1936, prin aceasta publicăm concurs pentru ocuparea postului de preot la penitenciarul din AIUD, cu salariul bugetar brut de 3000 Lei lunar.

La acest post vor putea reflecta candidați cu pregătire de cl. I. și cu cel puțin 5 ani de serviciu în parohie.

Cererile de concurs se vor înainta Consiliului nostru eparhial până la 15 Iunie a. c. Numirea se va face pe ziua de 1 Iulie a. c.

Cluj, la 5 Mai 1936.

Consiliul eparhial.

Nr. 195/1936 (7) 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia vacantă Lăturenii, protopopiatul Lupșa, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea”.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salarul dela Stat, pe ziua luării în buget.

2. Locuință în casele parohiale și supraedificatele de lipsă.

3. Aproximativ 15 jugăre arător și fânat precum și dreptul de pășunat în hotarul comunei.

4. Dela fiecare familie $\frac{1}{2}$ litră grâu sau porumb după bunăstarea familiei.

5. Venitele stolare uzitate și în trecut în parohie.

Se va înainta acestui oficiu, în termenul legal, cererea de concurs prevăzută cu documentele de studii și dovada de învoire a Veneratului Consiliu Eparhial, putând apoi cu avizarea în prealabil a acestui oficiu, candidatul să se prezinte în parohie.

Baia-de-Arieș, la 18 Aprilie 1936.

Oficiul protopopesc al tractului Lupșa în conțelegere cu Oficiul parohial.

Vasile Șpan, protopop.

Nr. 226—1936. (9) 3—3

CONCURS

Se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea” pentru parohia de clasa II Vidrasău din protopopiatul Târgu-Murăș.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela Stat după luarea vacanței în buget.

2. Folosirea sesiunii parohiale de 32 jug. arător și fânat.

3. Folosirea casei parohiale constătătoare din 3 camere și bucatărie, a curții și grădinii parohiale, dinpreună cu supraedificatele economice aflătoare în curtea parohială, toate în stare bună.

4. Venitul stolar îndatînat.

Parohia se află lângă calea ferată, având și haltă și la depărtare

de 14 km. dela sediul oficiului protopopesc.

Cei ce doresc să ocupe acest post, vor înainta subsemnatului oficiu protopopesc cererile de concurs însoțite de documentele necesare, precum și dovada de învoire a Ven. Consiliu Eparhial, și cu învoirea prealabilă a subsemnatului se vor putea prezenta în parohie spre a face cunoștință cu poporul în vre-o Duminică ori Sărbătoare pentru a sluji, cuvânta și cânta.

Tg.-Murăș, la 3 Mai 1936.

Oficiul protopopesc în conțelegere cu Consiliul par. din Vidrasău.

Ștefan Rusu, protopop.

Nr. 178—1936. (10) 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de cântăreț la biserica ortodoxă română din Cerghid, protopopiatul Tg.-Murăș, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea”.

Beneficiile postului:

1. Sesiune cantorală 6 jug.

2. Venitele stolare obișnuite.

3. Salar dela stat, cu rezerva aprobării din partea statului.

Cei ce doresc să ocupe acest post vor înainta oficiului protopopesc cererile de concurs însoțite de documentele necesare: Extras de botez, certificat de naționalitate, certificat de moralitate, certificat școlar, diplomă de cantor și eventual, documente de recomandare.

Reflectanții la acest post se vor prezenta la sf. biserică pentru a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Tg.-Murăș, 26 Aprilie 1936.

Oficiul protopopesc în înțelegere cu Consiliul parohial din Cerghid.

Ștefan Rusu, protopop.

On. Preoții! Recomandați credincioșilor „PÂINEA VIETII” carte de rugăciuni pentru toți creștinii, tipărită cu binecuvântarea și aprobarea P. Sf. Sale Episcopul Nicolae al Clujului, fiind cea mai ieftină și bogată carte de rugăciuni. Prețul 30 Lei, legată. La comandă de 10 bucăți acordăm rabat. Se găsește la *Librăria Eparhiei ort. rom. din Cluj (Piața Cuza Vodă Nr. 6.)*

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.

mului atac, care, apoi, aduce biruința și Transilvania la picioarele „Craifului” român.

După luarea în stăpânire a Transilvaniei, Baba e trimis de Mihai — în primăvara anului 1600 — în părțile Lipovei, unde câștigă mai multe bătălii asupra Turcilor.¹⁾ Tot în părțile bănățene îl anunță Mihai, mai târziu, „ca să fie gata cu cei 5000 de oameni”, pentru ca să plece — după cum reiese din raportul Comisarilor, înaintat Împăratului Rudolf la Praga — „in die Moldau, in die Moldau” (în Moldova, în Moldova).²⁾ Tot acești Comisari, într'un alt raport către Împăratul, ni-l arată pe Baba Novac ca pe unul din cei mai favorizați ostași ai Voevodului și mereu în mijlocul preocupărilor acestuia.³⁾

Rechemat din Banat, unde s'a purtat vitejește, Baba va însoți pe marele său Domn în Moldova, ca să cucerească și cea de a treia provincie românească. Plecați pe la sărbătorile Rusaliilor 1600⁴⁾, Mihai Viteazul va cuceri în câteva săptămâni Moldova, încredințând lui Baba Novac urmărirea lui Ieremia Movilă, Domnul fugat al Moldovenilor, chiar și peste Nistru. La 27 Iunie Comisarii raportează Împăratului Rudolf că „Baba

Novac a trecut cu 3000 de oameni peste Nistru; a cuprins și jefuit totul până la Camenița și nici Hotinul nu se va putea menține multă vreme.”¹⁾ Iar unii erau atât de înspăimântați, că Mihai Viteazul va trece și în Polonia și o va cuceri, încât știau și prin ce locuri va trece armata acestuia: „Mihai Vodă se pregătește foarte puternic și repede împotriva Țării Leșești și vrea să năvălească pe trei părți. La Soroca va trimite douăzeci de mii de oameni, iar el însuși cu patruzeci de mii de oameni va merge la Hotin, iar pe Baba Novac l-a trimis cu douăzeci de mii de oameni să treacă la Cernăuți...”²⁾

Reîntors din Moldova, Mihai Vodă Viteazul — acum Domn al celor trei Principate românești: al Țării-Românești, al Transilvaniei și al Moldovei, — avea în curând să înfrunte răzvrătirea Ungurilor la *Mirislău*. După informațiile ce le avem, Baba Novac se pare că a lipsit din această bătălie nenorocită a lui Mihai. E adevărat că Voevodul îl chemase repede în ajutor din Țara Românească, unde a fost rânduit pe lângă fiul său, Pătrașcu Vodă, fiind Baba Novac chiar comandantul oastei fiului domnesc³⁾, dar se pare că nu

a ajuns la timp și lupta a fost pierdută. Iată ce aflăm dela contemporanul Szamosközy, martor al celor întâmplare, în legătură cu pierderea acestei lupte, care, probabil, dacă ar fi fost prezent și Baba Novac cu ostașii săi, n'ar fi avut rezultate atât de dezastruoase: „Mustat-a Baba Novac la Brașov pe Mihai Vodă: de ce Te-ai luptat cu ei — zise — ști că Ți-am scris să mă aștepti, căci eu știam că stai rău, și apoi și oastea moldovenească eră pe drum.”¹⁾ Credem mai curând afirmațiile cronicarului ardelean, că Baba Novac n'a putut fi alături de Domnul său în lupta dela Mirislău, decât afirmațiile italianului Spontoni, care ne spune că Baba Novac ar fi comandat, în această bătălie, cavaleria,²⁾ pe care însă nu o găsim menționată deloc în schița militară a lui Tarducci — după cum observă, credem cu dreptate, dl General Rosetti în studiul D-sale asupra „Evoluției tacticei la Români.”³⁾ În felul acesta lipsa lui Baba Novac, generalul glorios din Balcani, dela Șelimbăr, din Banat și din Moldova, a putut să ușureze, într'o măsură oarecare, înfrângerea lui Mihai.

(Va urma)

¹⁾ Hurmuzaki, *Documente*, Tom. XII. p. 788.

²⁾ *Ibidem*, p. 843.

³⁾ *Ibidem*, XII, p. 853.

⁴⁾ Szamosközy-Crăciun, p. 132.

¹⁾ Hurmuzaki, XII, p. 951.

²⁾ Vești dela spionii lui Ieremia Movilă din Moldova. Cf. P. P. Panaitescu, *Documente privitoare la istoria lui Mihai Viteazul*. București, 1936, p. 116.

³⁾ Szamosközy-Crăciun, p. 119 și 140.

¹⁾ Szamosközy-Crăciun, p. 143.

²⁾ Ciro Spontoni, *Historia della Transilvania*. Veneția, 1538, p. 118.

³⁾ Rosetti, *o. c.* Acad. Rom. Mem. Secț. Ist. Tom. XII, p. 133, nota 3.